

„Soča“ izhaja vsak četrtrek in velja s pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posebne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večerke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della Croce 288, poleg preture, kjer se neha je tudi upravnistvo; — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavecem in drugim nepremočnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Naše glavarstvo

in renški tabor.

Našim čitateljem, tudi takim, kateri niso po več let gulili hlač po šolskih klopéh, je gotovo uročila klasična prepoved*) renškega tabora na čelu našega zadnjega lista mnogo smeha. Tedaj „imetje“ tabora je prepovedalo glavarstvo, da ne pride v nevarnost „javno blagostanje“ in „javna varčnost“. Na ta odlok bi se dalo prav kratko opaziti, da glavarstvo nij poklicano, da pazi na javno varčnost, taborci so večidel doletni ljudje in kot taki ne potrebujejo jeroftov, kateri bi jim zaukazovali doma ostati, da hranijo in da ne pridejo ob blagostanje.

A kakor včasih, kadar dobimo pismo od kacega čitanja in pisanja učečega se samouka tam iz daljnih hribov, smo se tudi z glavarstvenim odlokom v roci zaprli v tiho „kamberco“ in študirali, kaj prav za prav hoče povedati glavarstvo; kaj pomeni „imetje“, „varčnost“, „blagostanje“ po goriško glavarstvo. In glejte po mnogem trudu smo vendar iztahtali to le: glavarstvo hoče reči v svojem pismu, da tirjatev Slovenije zedinjene in narodnostne postave pomeni premembo sedajne notranje državne oblike v izključljivem pridu ene same narodnosti in da taka tirjatev izrečena v javnem ljudskem shodu bi lahko uročila kako mrzenje in sovraštvo med v deželi živečima narodnostima,

*) Ta prepoved je bila gotovo iz nemškega prevodjena; če jo zopet od besede do besede nemško prevodimo se glasi tako-le: In Erladigung der Eingabe vom 26 v. M., mit welcher man um die Erlaubnis bittet, dass man in Renče einen Tabor haben kann, zeige ich dem Vorstand an, dass ich das aktive Vermögen des besagten Tabors auf Grund des § 6 des Gesetzes der Rechte für Zusammenkünfte verbiete, mit Rücksicht darauf, dass die Punkte 1 und 3 des Programmes, und zwar das Verlangen, dass man ein Kronland Slovenien schaffe und die Nationalitäten Gesetze beabsichtigen Veränderungen des constitutionellen Bestehbarkeit der Länder zum ausschliesslichen Nutzen einer Nation und dass ihre Auseinandersetzung unter freiem Himmel Aufreizungen und Feindschaften unter den im Lande vorfindlichen Nationalitäten machen kann, in solchem Masse, dass darunter leiden könnte der öffentliche Wohlstand und die öffentliche Sparsamkeit. URED.

da bi se vsled tega vtegnila kaliti javna varnost in javni mir.

Mislilo bi se lahko, da se pri glavarstvu, šopiri duh fevdalnih časov, da se zaradi tega ne briga za ljudsko mnenje, da mu ni mar ne za obliko in tudi za razloge ne, s katerimi mu je dopuščeno vrata pokazati plebejskemu narodu, naj bodo ti razlogi šepasti ali ravni.

Vkljub tudi temu, da je vladni „Moniteur“, „teta tržaška“, prinesla dopis iz Gorice, v katerem nas jeroft glavarjev zagotavlja, da se glavar za društvo „Soča“ prav nič ne zmeni, še manj pa mu prištevava kako važnost, hočemo vendar gospodu glavarju pokazati pilitvost njegovih razlogov, s katerimi je podpiral prepoved tabora. Če smo dozdej tirjali Slovenijo po taborih, smo jo zmirom tirjali na postavni podlagi; nadalje nijmo nikoli izrekli, da naj se tudi naši sodeželani Italijani silijo v to zvezo, temveč priznavamo, mi Slovenci kot ferdelisti vsem narodom enake pravice.

Vsak narod pa ima pravico razvijati se in ker bi morala razvoj narodov [dobra vlada] podpirati in ker je zedinjenje našega naroda skoro prvi pogoj našega razvitka, zatorej bi se vlada ne smela ustavljati tej točki. Saj se jej ni vstavljala tistikrat pod Giskromijko je bila ta točka prvokrat na dnevnem redu. Potem se je o njej govorilo na mnogih taborih in tudi v dež. zboru Goriškom, pa nikoli nij zaradi nje nastal tak srd med narodnostima, da bi bil prišel v nevarnost javni mir. S tem, da kaže bojazen gospod glavar pred nerednostjo, izreka tudi nezaupanje vlade nam in Italjanom, posebno pa zadnjim očita, da še nijso zreli za svobodo in za vse ustavne pravice.

Kar pa se tiče spremembe državne oblike v prid ene same narodnosti, se je kaj tacega uže godilo v Avstriji in sicer, ko se je dualizem upeljal, brez dovoljenja vseh po ustavi postavodajnih faktorjev. Moti se nadalje glavarstvo, če misli, da zadovoljenje ene narodnosti, je izključljiva korist same tiste; to nij res; če je ena narodnost zadovoljna in se razvija, to ne moti, ampak pospešuje napredek druge narodnosti; zadovoljnost vseh avstrijskih narodnosti je pa državna svrha Avstrije.

Še bolj čuden je pa g. glavarjev razlog gledé narodnostne postave. Postava, katera namerava, da se vpelje enakopravnost povsod in se nobenemu v deželi

živečemu narodu ne godi najmanjša krivica, postava, katera ima namen pomiriti srd med obema narodnostima in sprizajntiti je za zmerom ter zbuditi v obeh pravi čut do pravicoljublja, javno razlaganje te postave bi znalo po mnenju našega glavarstva uročiti kalenje javne varnosti, ker je v izključljivem pridu ene same narodnosti.

Ste uže kedaj slišali kaj tacega? Pogodba, katero vi želite z neprijateljem, je nevarna: Je li mogoča kaka pogodba v pridu ene same stranke? Saj morate obe stranki zadovoljni biti, če hoče biti veljavna pogodba.

Čudna logika v še čudnejši obliki! Lahko bi se reklo, da nima glavarstvo pravéga pojma o narodnosti ako bi ne vedeli, da „od zgoraj dano mu je to povelje“. Na vsak način pa bi bilo boljše ko bi se bilo predsednistvu „Soče“ naznanil: „Postava za ahode pod milim nebom je suspendirana za Goriško, ali vsaj za društvo „Soča.“

Načrt narodnostne postave za Česko, ki naj bi se primerno prenavarjena sklenila za Goriško.

§ 10. Da bode enakopravnost obeh narodov nedotakljiva, ima se razdeliti deželni zbor v dva narodna razdelka ali dve kuriji.

§ 11. Narodna razdelka se tako sestavita. Zastopniki mest in občin po deželi stopijo v razdelek ali kurijo tiste narodnosti, h kateri spadajo njih volilni okraji. Zastopnikom po jeziku mešanih okrajev je prosto stopiti ali ne v eno kurijo, in v katero izmed njih. Zastopniki velikega posestva naj se vrstijo v razdelek tiste narodnosti, katere narodnosti je okraj, v kojem leži njih posestvo.

Ako posestvo leži v okrajih razne narodnosti ali mešanih okrajih, smejo, če hočejo, stopiti v to ali drugo kurijo. Vse to velja tudi za virilce in za zastopnike velikega obrta. Narodna razdelka imata po začetku deželnega zbora stopiti v posebno zborovanje in si

LISTEK.

Pozdrav Preširnovim čestiteljem, zbranim v Verbi.

Pozdravljeno mi bodi, ljudstvo zbrano
Od vseh strani slovenske zemlje svete!
Z navdušenjem si radosnim navdano,
To znánijo oči mi tvoje vnete.
Lepoto kraja gledat, svétu znano,
Prišlo si, kakor tujcev brojne čete?
Sloveča je lepota tega raja, —
A druga višja misel te navdaja.

Ime te drágo sem je privabilo,
Ime, ki nam ko solnce zlato sije;
Ime, ki vsacemu je svéto, milo,
Komur čuteče v persih serce bije.
Priromalo si sem, da bi čestilo
Stvaritelja slovenske poezije:
Proroka-pevca si slaviti se zbralo,
Ki v milosti ga nam nebó poslalo.

O tici govori se — pelikani —
Podoba materne skerbí genljiva! —
Da z ostrim kljunom persi sebi rani,
Ko paše več družini ne dobiva;
Umirajoča mladi zarod hrani
S kervjó, ki se iz srca jej izliva:

Tako je On nam žrtoval življenje,
Nam radost, sebi volil je trpljenje.

Življenja mu je grenka bila kupa,
Ljubó se sreča nij mu nasmijála;
Življenja vir, ljubezen — Njemu strupa
Morilnega je polno mero dala,
Srcé zvestó ljubilo je brez upa,
Doklér ga v pokoj smert je zazibala.
Srcá nam bolečine pesen znani,
V njej zdihi v sládko nam so gláse vbrani.

Oj blagor nam! — solzé okamenéle
V predrage nam so bisere bliščeče;
Iz bolečin so rože razcvetéle,
Ki solzna rosa še po njih trepeče;
Iz ranjenih so persij pesni vrele,
Sad sladki bridke pavčeve nesreče:
Hvaležni da rešitelja čestimo,
Terpel je On, da mi se veselimo.

Srcé ljubezni polno domovini
Zdaj čute vse, močí je posvetilo;
Nesrečni materi, ki je v temini
Pozabljena zastonj jokála milo.
Sirote so se sramovalí sini,
Terpljenje bridko nje jih nij genilo.
V srcé se Njemu smili vboga mati,
A kaj? srebrá, zlatá jej nema dati.

Ubere struni, — pesen jame peti
O vbogi materi, v bridkost vtopljeni;

Okó vedri se, lice spet rudéti
Začnè o sladkem glasi bolni ženi;
Srcé se taje sinom, hrepenéti
Po njej jamó otroci izgubljeni;
Domov jih pesen vabi k tihi kočí,
Kakór ko poje zvon v božični noči.

Ne vseh! — Oj žalost, večna oj sramota!
Vsem sladka pesen nij srcá genila,
Srcá okamenélega; — tegota
Celó se jim do pevca je zbudila,
Ostró so ternje stlali mu na pota,
Še smrt nij slepe jeze utešila.
Ne več! — Podobo temno zagernímo,
Ter bratom zaslepljenim odpustimo!

Minóli so nesrečni, mračni časi;
Daní se, zarja lepši dan obéta,
Budeča se Preširna pesen glasi,
In up, življenje nóvo vse spreletá.
To pričáš družba v pevca „drági vasi“,
Pred hišo, kjer je luč zagledal svéta;
Čestit si pevca se pobožno zbrala,
Zató ti bodi čast in serčna hvála!

Na Preširnovem domu.

Od daljnih strani, kjer Drava deroča,
Kjer Sava valove bistre valí;
Kjer Kolpa se vije, jáderna Soča

izvoliti svojega prvomestnika. V opravih (Geschäftsordnung) deželnega zbora se morajo staviti dotične odločbe, da bode razdelkoma mogoče delati po njihovih pravicah.

§ 12. Vsak narodni razdelek sme tirjati, da v predvaru za šolo in poduk sploh stavljeni stroški, kolikor niso odločeni za skupne zavode obeh narodov, se smejo porabiti za izobraževališča njegovega jezika, in to v razmeri davkov, ki jih plačujejo okrajni in deželni narodnosti. V tej razmeri sme vsak razdelek porabiti tudi dohodke šolskih zakladov, samo da niso odločeni prav posebnim namenom. Vsaka kurija sme za šole svojega jezika pravoveljavno nalagati posebne naklade okrajem in občinam svoje narodnosti. Izvrševanje pravice naj se postavno nredi.

Postava ima tako pravico dovoliti tudi narodnim manjšinam po okrajih in občinah. Da zamorejo ti okraj in občine skrbeti po šolskih postavah za zavode, v katerih se ima njih mladina izobraževati v narodnem jeziku, smejo tirjati, da dobé razmerazno primeren znesek iz skupnih naklad, ali smejo stroške pokrivati s posebnimi nakladami ali po drugih lastnih sredstvih.

§ 13. Vsaka narodna kurija more tirjati, da se o vsaki postavi gledé rabe jezika v javnem življenju pri gosposkah in v takih izobraževališčih, ki niso ustanovljena izključivo za eno narodnost (§ 12), posebno glasuje v narodnih kurijah, potem ko je bila že dvakrat poprej prebrana v deželnem zboru.

Ako glasujete 2/3 ene kurije zoper tako postavo, postava je zavžena. Ta velja posebno za prihodne postave, ki se imejo izdelati, da se ta postava natanjčno izpolni.

§ 14. Kedar ima česki deželni zbor voliti poslance v zastopstva z drugimi kraljevinami in deželami cesarstva vred, mora biti med temi najmanj 1/3 poslancev česke in najmanj 1/4 nemške kurije.

Narodna tiskarna.

Delniško društvo "Narodna tiskarna" je imelo v Ljubljani 14. t. m. svoj ustanovljajoči občni zbor. V prostorih Tavčerjeve palače "Hotel Europa", katere je najel osnovalni odbor za narodno tiskarno, zbralo se je okoli 50 akcionarjev od vseh strani Slovenije. G. dr. Razlag je s primernim ogovorom začel sejo o 5.ih popoldne. Za njim je bral g. dr. Vošnjak poročilo osnovalnega odbora o njegovem dosedajšnjem delovanju. To poročilo je bilo zanimivo, kar obsega v svojem vodu zgodovino dosedajnjega največjega slovenskega polit. lista "Slovenskega Naroda." Priporočamo svojim čast. čitateljem, naj si je preberajo v Slov. Nar., kjer je celo ponatisnjeno. Zbor je vzel poročilo na znanje.

Na to predlaga g. Matija Žvanut a iz Trsta, g. zborniki v hvaležen spomin na ranegega urednika Tomšič-a ustanjejo in vskliknejo: "Slava mu".

G. župnik Bipsel predlaga, naj se zahvali zbor tudi osnovalnemu odboru za njegovo vspešno delovanje.

V jadransko morjé peneča biti:
Prizémalo sam je ljudstvo izbrano,
Na pesnika dom, v ljubezni mu vdano.

Oj zdrava, hiša sredi raja!
Nad tabo plavaj sreča, mir;
Iz tebe lil je pesni vir,
Ki slastjo serca nam napaja.

"Luna sije" -
Melodije.

Sladko-tožne, čuj! doné.

Krasna deva!

Tebi peva,

Toži pevec vnet za té.

Omečile

Pesni mile

Nijso tvojega sreča;

Naše poka,

Sládko joka,

Sólza v oku nam igra.

Móčneje, mileje pesen doni,

Kedor jo čuje, srce mu topi:

"Sirota vboga, zapuščena,

Oj domovina, domovina!

Z bridkósti, žalostjo pojéna;

Nemilosl tuja, hujše sina

Nezvéstost, mati, te boli." -

A tiho! poglej, nebó se vedri;

Sinú si rodila, blágo sercé,

Ki nosil je tvoje - človeštva gorjé;

Kar čutil, nam v sládké pesni je zljil,

Ljubiti nas mater, človeštvo učil.

Preširen budí, Preširen naz vodi,

Na delo za njim, na duševni boj!

Pravici udani, luči, svobódi,

Naprej, za svoj dom navdušeni roj!

Preširna vibrá pred nami zastava,

Voditelju-pevcu kličemo: Slava!

J. STRITAR.

Vsi zborniki se vzdignejo iz svojih sedežev in vskliknejo: "Slava mu".

Gg. delničarja Nohi in Hren se izvolita, da podpiseta zapisnik današnje seje; za skrutinatorje pa, kateri imajo prešteti glasove po končani volitvi društvenega odbora in predložitve odseka, so izvoljeni gg. dr. A. hačić, Grasel, Gutmann, dr. Vošnjak.

Na to ima besedo g. dr. Zarnik. V kratkem pa jedernatem govoru razlaga potrebo slovenskega dnevnika. V začetku pravi, smo morali Slovenci z malim zadovoljni biti, zadovoljal nam je en sam tednik, ki smo se začeli bolj zavedati svoje narodnosti in napredovati, tako je postala tudi potreba primarnih časnikov, čedalje več. "Tempora mutantur et Novice mutantur in illis." Zdaj smo menda že tako daleč prišli, da zamoremo vzdrževati svoj dnevnik. Naj nam bo v izgled srbski narod, kateri šteje le okoli 300.000 duš pa vzdržuje 3 dnevnike; zato pa tudi jako čvrsto napreduje na vsebnem in gmotnem polju. Dnevnika potrebujemo Slovenci tem bolj, ker imamo toliko zagrizjenih nasprotnikov, kateri nas po svojih dnevnikih vsak dan napadajo; če se jim hočemo zdatno v bran postaviti, treba nam neobhodno dnevnika, da jim bomo lahko vračali vdarec za vdarec. Tedaj moramo naj prej na to misliti, da si ga brž ko mogoče ustanovimo v Ljubljani, če bi imeli tudi nekoliko odstotkov dobička pri svojem podvzetju v ta namen žrtovati.

Zato predlagam, naj izreče slav. zbor željo, da ima upravni odbor za to skrbeti, da bode izhajal Slov. Narod z novim letom 1873 vsak dan v Ljubljani. (Živa hna pohvala.)

G. dr. Vošnjak razlaga površno, koliko bi tak dnevnik stal in sklepa iz navedenih števil, da ne bo imelo društvo vsaj nobene izgube, če še ne dobička, ako bo izdajalo dnevnik v Ljubljani. Povdarja pa tudi potrebo malega tednika v Ljubljani, v katerem se bo posnemalo za bolj prosto ljudstvo to, kar bo priobčeval dnevnik. Konečno predlaga, naj se prepusti upravnemu odboru skrb, da začne v primernem času izdajati dnevnik in tednik.

G. Davorin Terstenjak priporoča, da, ker smo že stopili v opozicijo, previdno postopamo. Treba določnega programa in pravega taktá pri uredovanju dnevnika drugače bo naše podvzetje na pesek zidano.

Predlaga, naj se v ta namen izvoli za dnevnik redakcijski odbor.

G. E. Klavžar opazuje, da je g. predgovornik popustil predmet razgovora, katerega je vzbudil dr. Zarnikov predlog. Številke, katere je navedel g. dr. Vošnjak, kažejo jasno, da je mogoče že začetkom prih. leta izdajati dnevnik; potreba je tudi že obče priznana. Sicer, meni, da obstoji delniško društvo iz naj odličnejših rodoljubov, kateri gotovo niso uplašali svojih delnic z namenom, da bi jim donášalo podvzetje obilne obresti, ampak iz pravega rodoljubja, da bi pomagali svojemu narodu na tisto častno stopnjo, katera se mu spodobi med drugimi. Če bi se imelo tedaj tudi nekoliko žrtovati za dnevnik, naj se žrtuje, a dalje se ne sme nikakor več odlašati.

Z malim tednikom, kakoršnega je predlagal g. dr. Vošnjak, se ne more vjemati, ker je dejansko dokazana potreba, da imajo dežele na slovenskih mejah, kakor na pr. na Stajarskem in Primorskem svoje tednike, katerim bi tak listek, posebno če bi se po nižji ceni izdajal, gotovo toliko konkurencijo delal, da bi morali ali z velikimi žrtvami dotičnih rodoljubov životariti, ali celo prenehati.

Predlaga tedaj naj se še danes določno sklene, da ima "Slovenski Narod" začetkom leta 1873 dnevnik postati in naj delniško društvo ne izdaja zraven dnevnika še poseben tednik. (dalje prih.)

Dopisi.

Iz tominske okolice 11. sept. [Izv. dop.]* Na tominskem bi bilo gledé šolstva marsikaj treba popraviti, dasitudi ne moremo tajiti, da nekoliko napredujemo. Pri sveti Luciji je bila šola celo drugo polletje opuščena, akopram je tamkajšni kaplan, kateremu je bila šola izročena, narodnjak. Nu, zdaj so Mostarji dobili novega učitelja, kateremu priporočamo nevtrujeno delavnost, ljubezen do mladine in čisto domoljubje. V zadnjem obziru smo zvedeli, da je nekako mlačen. V Volčah je mladino učil slovenščine ne prav zmožen kaplan. Kako se pa v Tominu godí, do zdaj še nisem zvedel.

Gledé šol za odrasle, t. j. čitalnic, moram omeniti, da se naj marljivejši giblje ona v Melch; volčanska čitalnica hira, tominska pa se nekam čudno vede. Kako izvrstni niso bili nekaj tominski pevci, kako zanimive niso bile nekaj čitalnične besede, v katerih je dr. Lavrič slovenskim vilam in grškim muzam v odličnih govorih vence spletal! A zdaj? Nadejamo se, da niso tako močno ostareli tominski fantje, da ne bi mogli dalje priti, ko do materijalnih veselíc plesu.

Slišim, da se mnogo njih iz tominskega udeleži svečanosti v Vrbi. Prav tako!

* Vaši dopisi nam bojo po volji; priporočamo vam, da nam vselej poročate o faktih ali pa o razmerah in da ste prepričani resnice tega, kar nam naznanite. URED.

Iz Sežane 16. sept. [Izv. dop.] Denes so imeli učitelji Sežanskega okraja prvo okrajno skupščino. Nazoč so bili vsi svetovni učitelji. Govor gospoda nadzornika je bil izvrsten, prihodnjič ga priobčimo.

- Izvrševali so se denes le volitve, kakor sledi:
1. Gosp. nadzornik je imenoval za svojega namestnika nadučitelja Komenskega Ivana Piano-ta.
 2. Za parovodja sta izvoljena gg. Lavoslav Cvek, učitelj Nabrežinski in Anton Benigar, učitelj Povinski.
 3. V stalni odbor, kateremu se izročé obravnavni predmeti za prihodnjo konferencijo: Piano, Hrovatin učitelj Gorjanski in Cvek.
 4. V komisijo, ktere je izročeno oskrbovanje in gospodarstvo okrajne-učiteljske knjižnice: Piano, Cvek in Benigar.
 5. Za poslance v deželno šolsko konferencijo: Piano, Cvek in Benigar.
- Prihodnjič vse natanjčno.

V Vipavi 8. sept. [Izv. dop.] Bil sem pri shodu v Logu in pri čitalnični zabavi v trgu in reči moram, da me je oboje prav razveselilo. Vrh krasnega, še nedodelanega zvonika v Logu je vihrala slovenska zastava in je naznanjala ptujcem, ki so bili večidel iz Trsta, da je ipavska dolina kos slovenske zemlje. Ta dan je imel tudi vipavski sokol veselico, pri ktere se je šaloigra "starost slabost" dobro igrala. Po besedi je bil ples. Pri tem sem žalibog zapazil, da so gospodičine le nemško pogovarjale se in cela četvorka (kvadrilja) se je vodila po nemško, kakor se mi zdi, vse zaradi nemškovalnih gospodičin.*

Politični pregled.

Delegacije so se snidle brez vsacega hrupa 17. t. m., cesar je pri odprtvi bil nazoč ter odgovoril na ogovora obéh predsednikov, ogerskega in avstrijskega; cesarjeva odgovora, kakor tudi poznejši pogovori cesarjevi s posameznimi delegati so bili brez vsake politične barve in so se vrteli okolo materijalnih vprašanj. Cislajtanski predsednik Hopfen pa vendar nij spustil priložnosti ustavovernega govora; povdarjal je v svojem govoru pri prvi seji delegatov, da se bode v Avstriji vse poravnalo na podlagi ustave, h koncu se je napejal tudi z zunanjo politiko in rekel, da shod treh cesarjev po njegovem razuma pomeni mir. Ustavoverci se tedaj zibljejo v gotovosti, da bodo v miru pohrustali vse nezadovoljne narode, katere si mislijo upešane do zadnjega. A kakor so uže dostikrat pokazali, da v svoji zaslepljenosti računijo brez gostilničarja, tako tudi zdaj opozicija moli fige njih kvantom.

Glavna naloga delegacij bo vojni proračun; minister Kuhn tirja nič manj ko 97 milijonov glđ. za skupno vojsko. Ogerski delegatje se bodo menda strastno ustavljali tej tirjatvi in tako vtogne priti do interesantne praske, pa uspeha bo malo in g. delegatje bodo govorili za parado, morda tudi tu in tam kak tavžent zbrisali, a na zadnje vendar blizo to privolili, kar minister zahteva, saj so vsi prav pokorni otroci ministerstva.

Na Českem zapirajo, da je veselje; kmalo bode imel Koller vse urednike opozicijskih listov pod ključem; te dni so zaprli tudi urednika "Nar. Listov," dr. Gregra.

Sliši se, da hodijo sodniki po povelja k Kollerju, in da se ne držijo prava, ampak Kollerjevih ukazov. Daleč je prišlo potem takem z avstrijsko "justicijo." Ker pa vsi ti zapori nijnajo pravega učinka na narodno stranko, temveč -krepijo in edinijo česki narod, se ustavoverci in Koller z njimi strastno jezé in ne vedo uže kmalo, kaj bi počeli. Ta svojat v svoji jezi divja proti družtvam, tako na pr. je bilo razpusčeno te dni neko društvo v Proznicah, enaka oseba je zadela ondotno založno in še druga gmotna društva na Českem in Moravskem. Česka narodna stranka mirno gleda in pričakuje boljše bodočnosti, ker je prepričana, da se bodo vsi ti navali razbili nad stanovitnostjo in krepstjo českega naroda.

Kranjski deželni zbor je tudi na poti ustavovercem; sliši se, da ga hoče ministerstvo razpustiti; kranjski namestnik, grof Aleksander Auersperg, nek-

* Prav se vam godí od strani gospodičin, da vas one tako rahlo spominjajo Vaše dolžnosti, da začnate in vzdržujete Vašo konverzácijo po slovensko. Omikane gospodičine, ki smajo slovensko, tako dobro vedo, da bon ton zahteva, ka vam na slov. ogovore slovensko odgovarjajo. Če pa ne vedo, kaj zahteva šega omikancev, ali vedé nočejo govoriti slovensko, ne vabite jih k veseliam. URED.

da prav pridno popuťuje po Kranjskem in lovi volilce za vladne kandidate; potrkal je nekda tudi na vrata nekterih duhovnov, a zastoj; v farovzih nij gostoljubja za Auersperge.

Federalistični veljaki se mislijo 22. okt. v Inspruku v posvet zbrati, da se določi naćin, kako v sedanjih državnih razmerah postopati. Ta glas je v ustavaških novinah grozen hrup napravil, kar pomenja, da ustavakov politiško stanje vendar tako silno utrjeno ni, kakor se vedno bahajo, sicer bi se že samega shoda federalistov tako ne bali.

Neki časopisi, ki slišijo, kako trava rase, zagotovljajo svetu, da je bil shod troh cesarjev zato, da se zagotovijo vse tri vlade proti francoski republiki, in pred republikansko propagando te zadnje. Bum!

Francoska kot republika je gotovo manj nevarna, kakor pa kot monarhija, ker ima kot republika zmerom zadosti doma opraviti. Edina Nemška se ima bati francoske, ker je srd proti Nemcem vkoreninen v francoskem narodu, in je vojska proti Nemškemu na Francozkem vsakdanja želja. A da bi Ruska in Avstrija Bismarkovim strašilom verovali in strašile veliko Nemćijo, tega ne more verjeti resni politikar. V tem preprićanju naj le živé naši ustavoverci. Kakor se sliši se je ruski car s francoskim poslancem v Berlinu jako prijazno pogovarjal in ga zagotovil njegove prijaznosti proti francoski. Ta prijaznost je jako naravna, ker sloni na interesih obeh držav; med tem pa je prijaznost z Nemško le navidezna, kar je vtemeljeno v tem, da mogoćnež in ošabneš nijma pravih prijateljev.

Posebno zanimivo pa je to, da je Anglija zdaj polna prijaznosti proti Franciji in da se ta prijaznost nekako demonstrativna svetu kaže.

Alabama vprašanje je rešeno; mirna sodnija v Genfu je obsodila Angleško, da mora plaćati Amerikanskim združenim državam 15% milijonov dolarjev. Ta svota nij velika ne za eno, ne za drugo državo; ampak s tem je postavljeno načelo, da države lahko tudi po mirni poti poravnajo svoje navskrižnosti.

Nikakor pa nij upati, da se bodo države zdaj poprijele tega načela; temveć bomo tudi odslej še doživeli mnogo vojsk.

V Luganu v Švici se bodo snidel zopet letos kongres miru, kateri se uže več let pogovarja in sklepa, kako bi se zagotovil svetu večni mir. Vse lepo in dobro, --- a škoda, da je nedosegljivo, dokler je človek gospodar na zemlji.

6. oktobra se snide v Kragujevacu srbska skupščina. Razun osebnih častitev je dobil knez Milan za svoje vstolovanje tudi telegrafićna častitanja turškega vezirja v imenu Sultana in predsednika francoske republike.

Šolske nagrade duhovnim učiteljem na Tominskem.

Spisal — a —.

Vnela se je bila med neznanim dopisnikom in g. Pagliaruzzi-em, udom sl. c. kr. okr. šolskega svetovalestva v Tominu, pričkanje, katero „Soća“ interesantno pravdo imenuje, o delenji šolskih nagrad duhovnim učiteljem. V št. 33 je slavno uredništvo „Soće“ tej pravićni konec storilo z opazko: „S tem smo zavili to interesantno pravdo. Razsodbo napravi sodišće naših bralcev.“

Škoda, da se je ta pravda le zavila, namesto da bi se bila do čistega razvila in do konca dognala. Do sedaj ni menda še nobenc tako sodišće svoje razsodbe izreklo, toliko manj bi zamogel en posamezen bralec „Soće“ primerno razsodbo v tej stvari napraviti.

V meni pa je ta interesantna pravda nektere misli in čute izbudila o šolskih nagradah duhovnim učiteljem, koje se oproščujem javnosti izročiti, če tudi nekterim ne bodo dopadle.

Gospod svetovalec Pagliaruzzi pravi v svojem zadnjem „poslano“: Cela naša pravda se suće o vprašanji: Kedo je kriv, da se na nagrade tako pozno razdelijo? Kedo da je bil res najbolj tega kriv, mi vkljub pojasnila g. svetovaleca še sedaj ni prav jasno. Pa saj ta stvar se mi ne dozdeva take važnosti. Če so tudi dotični nagrade par mesecev pozneje prejeli, na tem ni toliko ležeće. Veće važnosti pa je menda glavna misel ali načelo, katero je, kakor se meni dozdeva, g. svet. hotel zastopati v tej pravdi.

Glavno načelo, katero je g. svetov. v tej stvari zastopal, je morda to-le: Šolske nagrade se imajo duhovnim učiteljem kolikor mogoće natanćno po zasluženji deliti. Pravilo gotovo vse hvale vredno! Da se to zasluženje pozve, meni g. svetovalec, ne zadostuje nadzornikovo poročilo, katero ne more biti natanćno, ker g. nadzornik le kake dvakrat v letu na kratcem šole ogleduje, kajti samo iz takega kratkega ogledovanja šol ne more natanćnega poročila o zasluženji posameznih duhovnih učiteljev napraviti. Torej je treba, da tudi drugi svetovalci preiskujejo in pretehtujejo zasluženje teh učiteljev, da zamorejo tako iz osobnega preprićanja nasvetovati in razsojati, koliko se ima posameznim nagrade dati. Tudi zoper to menim, da se gosp. svetovalcu ne more nič posebnega ugovarjati.

Al jaz se predrzmem še en korak naprej storiti v tej stvari, če tudi nisem ud te cenilne oblasti. Trdim: da ne le nadzornikovo nadzorovanje, nego tudi družih svetovalcev v posameznih krajih osobno opazovanje in ogledovanje šol duhovnih učiteljev ne zadostuje, da bi se res zamogle nagrade po natanćni pravićnosti deliti, kakor menda g. svetovalec tega želi.

Unus quisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem I Cor. 3. 8. (Sleheru bode prejel plaćo svojega dela). To je načelo božje pravićnosti, torej naj popolnejše, koja ima biti vzor vsemu človečanstvu. Da bi mogoće bilo nagrade deliti po natanćnem zasluženji, (to je po delu in trudu, — ne pa po uspehu, kajti zasluženje in uspeh ste razni reći), bi moral vsak duhovni učitelj imeti svojega nadzornika; koji bi moral vsak dan njegovo školovanje nadzorovati, to je natanćno paziti: kolikokrat ima šolo in koliko ur, koliko otrok pride vsakokrat v šolo, kakošne in koliko talentov imajo otroci, ali se radi in z veseljem učijo itd. Dalej bi moral duhovnega učitelja gledć šolskih stvari vsekózi dobro poznati, posebno njegovo sposobnost za ućenje kakor tudi, kako da je sć stanovskimi dolžnosti obložen. Menim, da mi bode slehern pritrđil, da jeden duhoven, kojemu daja njegovo pastirstvo še enkrat toliko opraviti, kakor družemu, zasluži gotovo veće nagrade v slućaju, da sta se oba enako v šoli trudila. Ravno tako, če ima eden duhoven pet učilnih talentov in zato z manjšim trudom pa z večim uspekom poućuje, ko drugi duhoven le z dvema talentoma obdarovan, in zato z večim trudom pa vendar z manjšim uspehom ući, se zaradi tega ne more trđiti, da prvi zaradi večega uspeha više nagrade zasluži drugi pa niži, to hibilo zoper načelo veće pravićnosti: „Vsak bo prejel plaćilo svojega dela.“ Šolske nagrade menda niso družega kakor neka plaća duhovnim učiteljem za njih delo v šoli. Ker je pa ta plaća zelo majhna, so jo krstili za „nagrado.“ Ker nisem etimolog, ne vem, kaj ta beseda v tej stvari prav za prav pomenja, kaj da pomeni beseda „remuneratio“, to vsak ve, ki je nekoliko latinščine zmožen. Gotovo nagrada remuneratio ni, in nima biti praemium, darilo, kakoršno se je posebno nekda odličnim učencem za posebni uspeh delilo. Ker so torej šolske nagrade plaće, če tudi zelo pićle, se morajo deliti kot plaćilo za delo ne pa kot praemium za uspeh. Vsaj se pa tudi svetovnim učiteljem, uradnikom, poslancem etc., plaćila delijo po raznih vrstah služeb, ne pa po uspehu, s kterim svoje službe opravljajo. S kakošnim različnim uspehom poućujeta na pr. dva izgledna učitelja z enako plaćo, vodita vojsko dva vojskovođji, delata dva državna ali deželna poslanca i. t. d? Ko bi se torej hotlo po uspehu duhovnim učiteljem deliti nagrade, to je v primeri z delom zelo pićle plaće, bi se morale, če nećemo pravićnosti v obraz biti, tudi ravno omenjenim uradnikom njih plaće po uspehu njih delovanja uredovati, to je zviševati ali pa zniževati, torej bi se morale vse stalne plaće odpraviti. Zaradi tega se meni dozdeva, da je načelo ali vodilo: nagrade duh. učiteljem po uspehu deliti, krivo, krivićno vodilo. (Dalje prih.)

Razne vesti.

(Pregledovalni zbori za rezerviste.) Poveljništvo c. k. vojaškega nabornega okraja v Celovcu, h kateremu spada po novi postavi tudi Goriško, naznanja, da bodo letos pregledovalni zbori za rezerviste, v Bovcu 8. oktobra, v Kobarida 10, v Tolminu 12, na Grahovem 13, v Cirknem 14, v Kanalu 16, v Gorici, za mesto 18, za okolico pa 19 in 20 in v Ajdovščini 22 oktobra. K omenjenim zborom na Goriškem je poverjen naš rojak, gosp. nadporočnik Komel (Solkanec) znan po slovenski knjižici o vojaški službi. Opominjamo vse naše k zborom vabljene vojake rezerviste, da ne zamude omenjenih zborov, ker drugaće bodo morali potovati v Celovec 11. novembra k občnemu predledovalnemu zboru, nadalje naj se toćno prav po vojaško znajdejo na odloćenih mestih, ter naj bodo snažuo napravljene in naj se prav dostojno vedejo, da bode zamogel vojaški poublastenec prav pohvalno o njih poročati vojnemu ministerstvu. Slišati je, da je poveljništvo v Celovcu z našo mladino kaj zadovoljno; naj si tedaj mladenći dobro ime hraujijo in čast delajo našemu narodu, katerega tuji tako radi obrekujejo. Pri tej priliki moramo tudi omeniti pravicoljubnosti poveljnika vojaškega nabornega okraja v Celov-

cu, gospoda Nieke-ta, kateri je zaukazal, da se iz njegovega urada našim slovenskim obćinam le v slovenskem jeziku dopisuje; hrabri vojak spozna, kaj je prav in pravićno; le rijavi birokrati so po samih paragrafih zgubili razum za pravico.

(Spremembe med učiteljsivom.) Okrajno šolsvetovalstvo za okraj goriške okolice je imenovalo dne 5. septembra t. l. na podlagi poročil dotičnih krajnih svetovalestev sledeće učitelje: gosp. Avgust Leban, do zdaj v Svoduňjah, je imenovan za učitelja v Ajdovščini; g. Miha Zega, do zdaj podučitelj v Kanalu, pride za nadučitelja in izšolani pripravnik Jernej Rajar za podučitelja v Kamnje; — g. Valentin Kancler ostane kot nadučitelj v Černicah kamor je odloćen za podučitelja g. France Sternad, dozđaj učitelj v Istri; — v Mirnem ostane za nadučitelja g. Ferdinand Vodopivec, kojemu je dodan kot podučitelj izšolani pripravnik Jožef Čopi; — v Solkan pride za nadučitelja dosedajni učitelj rihberški gosp. Tomaž Juh, mesto podučitelja se zopet razpiše; — v Kanalu ostane za nadučitelja gosp. Ivan Vogrić in izšolani pripravnik Benedikt Poniž je imenovan za podučitelja. Za Križ še ni imenovan učitelj.

(Čudne sanje.) Iz Tomina se nam poroća, da je nekdo pred nekoliko dnevi okoli 4 uri po polnoći v pomoć klical obešen na nekem drevesu. Ko pridejo ljudje zraven, videli so čez trobuk obešenega nagega človeka, ki je visel na nekem orehu. Ko ga odrežejo, jim pove, da je sanjal, ka se mora obesiti, in da se je zbudil še le, ko je bil obešen.

(Iz Ogjarjev pri Trnovem) nam toži nekdo, da imajo tamošnji obćinarji zaradi naše v Trnovskem gojzdu velike težave, ker za vsako gove, ki prestopi mejnike za stopinjo in enkrat vgrizne v orarskem (cearskem) gojzdu travo, je treba plaćati 1 gl. kazni. Pisatelj pravi, da se s koso pać velika škoda godi gojzdu, ne pa po živini in želi, naj bi gojzdnarske vradnje manj oistro in gojzdni čuvaji manj „dienstesbeflissen“ postopali glede teh prestopkov.

(Avstrijski dualizem v Peterburgu.) One dni je bil statističen kongres v stolnem mestu Rusije. Pri otvorenji kongresa so bili zastopniki posameznih držav in dožel častnemu predsedniku kongresa velikemu knezu Konstantinu Nikolajeviću predstavljene in sicer so pri tem predstavljanji držali so alfabetićnega reda držav. Ogerski zastopniki so se branili biti zapisani pod rubriko „Austria“, nego so hoteli imeti svoj oddelek „Ungaria“, rekoć da zastopajo samostalno državo. Pri predstavljanji prvega oddelka zastopnikov vpraša veliki knez, ali so to poslanci iz Avstrije. Odgovorilo se je knezu, da so samo zastopniki ene in sicer nemške polovice Avstrije. Veliki knez ogovori enega „nemškega“ poslanca in ga vpraša, od kod je. „Slovan sem iz Prage“, giasil se je odgovor. Na to vpraša veliki knez drugega poslanca iz Avstrije, ali je Nemeć. „Poljak sem“, odgovori nagovorjeni. Ko potem pridejo do predstavljanja zastopniki vpisani pod črko „U“, reće veliki knez Konstantin: „Tedaj tu imamo drugo polovico Avstrije.“ Na to vpraša translajtanske poslance, ali so Magjari. Slučajno pak je bil prvi, katerega je knez ogovoril Hrvat iz Zagreba, drugi pa Čeh na Hrvatskem naseljen. Pozneje je bil častnemu predsedniku statističnega kongresa predstavljen polkovnik, katerega je avstrijsko vojno ministerstvo v Peterburg poslalo. „H kateri polovici se Vi štejete?“ vpraša veliki knez polkovnika. „K nobeni, carska visokost; jaz se štejem k celoti“, bil je odgovor. „Čudno!“ reće na to veliki knez; „nemška polovica, v katerej nijsem opazil nobenega Nemca, magjarska polovica, v katerej nijsem opazil nobenega Magjara, in celota, ki se k nobenej polovici ne šteje!“

(Konećna obravnava) proti morilcu Stabilenovim, J. Černicu, bode začela v ponedelek dne 23 t. m. pri tukajšnji c. kr. okrožni sodniji. Predsedoval bode sam predsednik c. kr. okrožne sodnije, dvorni svetovalec gosp. vitez Visini. Zagovornik zatoženecv bode odvetnik gosp. dr. Tonkli.

(Imenovan) je suplent na prvem drž. gimnaziji v Gradci gosp. Jakob Čebular za pravega učitelja na viši realki v Gorici. Tukajšnji profesor na realki, Adalbert Brechler, je premešćen na realki gimnazij v Prago.

(Dežmanov ukaz.) Mestni župan ljubljanski, g. Dežman, je tik pred „Sokolovim“ izletom k Preširnovi svećanosti poslal starosta „Sokola“, v. dr. Zorniku, sledećij ukaz: „Vsled ukaza deželne vlade Sokolci ne smejo v družbi po mestnih zbirališčih postopati, tudi se ima vsaka godba, ali trobljenje v mestu opustiti. Družbeni odbor je za to odgovoren, da se nazaj vrnivši družbeniki takoj na kolodvoru razidejo, in da se po združenih Sokolcih nikakoršna prilika spremljevalcem Desčman.“ Zbrani Slovenci iz vseh pokrajni ne godi, so si ta čin nemškutarjev v Ljubljani zapisali za ušesa. Kaj takega v srcu „Slovenije“, to se pravi narod šćuvati!

(Za prvi slovenski učiteljski zbor) v Ljubljani 25 t. m. ogiasilo se je za mnogo učiteljev. Ljubljanski domoljubi hoćejo učitelje slovenske tudi dostojno sprejeti. Učitelji bodo dobili prosto stanovanje po pri-

vstnih hišah, s čemur mnogo Ljubljancev prav rado postreže. Odboru slovenskega učiteljskega društva došlo je menda od deželnega šolskega sveta 100 gl. v podporo tega zborovanja. Morebiti bode tudi mestni odbor ljubljanski kaj podaril.

(**Janez Zalekar**) župnik v pokoji in slovenski pisatelj, ki je na svetlo dal nauk o gospodarstvu in spisoval slovensko-nemški slovar, ki ima biti podlaga velikemu slovensko-nemškemu slovarju, kateri se bode izdal na stroško zapuščino pokojnega škofa Ant. Al. Wolfa — je 11. t. m. v 81. letu svoje sta rosti umrl. *Sl. Nar.*

(**Družba slovenskih pisateljev**) je imelo svoj prvi občni zbor v Ljubljani dne 14. t. m. V prostorih „Narodne tiskarne“ se je zbralo lepo število slovenskih pisateljev in drugih odličnih rodoljubov iz Kranjskega, Primorskega, Stajarskega, Koroskega in Hrvaškega.

G. predsednik osnovnega odbora, profesor in župnik Davorin Trstenjak je v prelepem govoru pozdravil novo društvo in veselil začetek delovanja mladega društva, spominjal se je tudi predragih dveh članov, katere je družbu, še pred njegovim ustanovljenjem pokosila nemila smert: na slovstvenem polju slavno znanega Blaža Potočnika in neutrudljivega profesorja Valentina Mandelca.

V priznanje njunih zaslug so zborniki ustali in jima navdušeno zakliknili trikratno „Slavo.“

Posnetek predsednikovega govora, tajnikovega in računarjevega poročila in zborovih razprav priobčimo prihodnje; danes nam je zmajnkalo prostora.

Za predsednika je izvoljen per acclamationem g. profesor Davorin Trstenjak in enako za predsednika g. d. Razlag. Za tajnika je pa izbran g. profesor Makso Pletersnik in za denarčarja g. d. Vošnjak. V odbor so se voljeni gg. profesor F. Erjavec, I. Jurčič, J. Noll, Stritar, Dr. Zarnik.

(**Prvi okrajni šolski konferenciji**), katero so imeli 18. in 19. t. m. učitelji Goriškega okraja pod predsedništvom g. Franceta Budala, veršilo se je obravnavanje in posvetovanje kaj mlačno. Zdelo se je, kakor bi se bili ti-le gospodje zarotili, da ne bode nobeden besedice črhnil. Le dvema ali trem gospodom gre hvala, da se vender toliko dosegli, da se celega zbora nij sen polotil. Obžalovati moramo, da so ravno učitelji našega okraja vse drugačni nego prikladni čedaljo bolj razvijajočemu se napredku, mej tem ko se po drugih okrajih in deželah mnogo in tehtno govori, kako bi se učni črteži dali ali izgotoviti ali uže izgotovljeni prenarediti in popoboljšati, — kako bi se zaprekam obiskovanja šole v okoliših, — kakaj učiti naj se sledelo, — kakaj učilna in samoučilna sredstva bi bila naj bolj zaželjena in katera bi se dala še popoboljšati. Zelimo tedaj in na serce pokladamo učiteljem našega okraja, naj bi se usaj od sedaj naprej bolj brigali za šolstvo sploh in za svojo lastno omiko posebno. „Časa kolo“ to zahteva: kedor ne napreduje, gre rakovo pot, postanek (Stillstand) nij mogoč. Zdravnite se tedaj gg. učitelji ter glejte, da pri bodoči konferenciji ne bode trebal Levstikovemu „duhu časa“ kričati Vašim možganom. Jezikom in ušesom: epheta! —

(**Velika nesreča**) G. profesor Travisan je prišel iz Zadra, kjer je podučeval na realki, na odpust domov v Gorico, kjer se je podal zdrugim kolegom v Stračice ogledovati odnotne tovarne in ko se vrneta ju je zaslačila večerajšna nevihta; ker nijsta potu poznala je vboji T. misleč da je cesta, šel proti roji in padel v njo. Pri veliki nevihti in v temi mu ni mogel tovarš nič pomagati in T. je utonil, predno je bilo mogoče pomoči klicati. — T. je kompetiral na tukajšno izobraževališče za nadučitelja in kakor se sliši, bi bil on gotovo dobil ono mesto. — Staršem in njemu bi se bila želja spolnila; a nemila osoda je hotela drugače. — Pokojni je zapustil vdovo, troje otrok in starega očeta.

(**„Soča“ zrasla**) Ker nam dohaja mnogo gradiva od vsih strani, smo bili primorani razširiti kolone našega lista; uže zadnji list je imel novo obliko in s tem da smo na straneh prostor skrajšali, smo pridobili prostor za eno celo tehano holono.

(**Današnjemu listu**) smo dodali prilogo, zaradi popisa Preširnovih slavnosti; in ker tiskarna nij mogla dovršiti priloge v četrtak, smo bili primorani list zadržati do danes. Nai blagovolje oprostiti nas č. gg. naročniki.

(**V kmetijsko šolo goriško**) sprejemajo se dijaki še ves tepeči mesec september, v kratkem se bode razpisale tudi 3 stipendije za slovenske dijake te šole po 80 gl. Naj se tedaj oglašijo slovenski mladenčji, kateri imajo veselje do kmetijstva, saj ima ravno kmetijstvo najlepšo prihodnost.

(**Preiskovanje**) za učitelje in učiteljice ljudskih in mestnih šol se začne 8. novembra. Dotične vloge se imajo izročiti do 20. oktobra predsedniku izpitne komisije, g. Schaffenhauerju, ravnatelja na tokajšni c. k. gimnaziji.

Preširnova slavnost v Vrbi

15. septembra 1872.

„Pozdravljeno mi bodi, ljudstvo, zbrano
Od vseh strani slovenske zemlje svete!“
Stritar.

„In hoc signo vinces.“

Preširnova slavnost, katero je vzbudilo, vodilo in častno izpeljalo slovensko pisateljsko društvo, ne ostane samo v najlepšem spominu vsakemu udeleževalcu tega „taborja narodne inteligencije, nego 15. september 1872. bode v zgodovini narodnega napredka nam in našim unukom zapisan kot svet praznik, oznanjujoč izobraženemu svetu, da se veselo dani po slovenski zemlji, ker se mej slovenskega naroda najboljšim delom širi spoznanje tistega pravega domo- in svobodoljuba, katerega apostelj je bil, in da se vzbujajo ljubezen do tiste prave umetelnosti, kateri je pri nas Slovencev osnovatelj in voditelj Fr. Preširen.

In, za Boga, katerega mislečega človeka bi srčno ne veselilo, če vidi, da tisto slovensko društvo, katero ima nalogo mej Slovenci gojiti znanost in umetelnost in tako posredovati slovenskega naroda zvezo s kulturnimi narodi, da tisto društvo prične svoje delovanje s tem, da vredno počasti spomin neumrjočega, toda do sedaj še premalo znanega in premalo čislane največjega slovenskega umetelnika.

Pa ga tudi nij Slovenca, ki bi bil našega češčenja tako vreden kakor Preširen! Kedo nas je kedaj učil gorkeje in čisteje ljubezni do domovine in do svobode, do slovanstva in do človeštva nego on? Kedo je osnoval slovenski pesniški jezik, ako ne on? Kakov je bil pred njim? Okoren, nerazvit, ubog! Iakakov je pri njem in po njem? Stalno določen in bogat, da se nobenega kulturnega jezika ne ustraši. Preširen je, kar se tiče oblike in okusa, slovenskim pesnikom osnoval pot, po katerem so šli vsi za njim, kar imamo dobrih: Jenko, Levstik, Stritar.

In dalje! Kaj nijma vsak narod dolžnosti, da stori za svoj in tako za vesoljnega človeštva napredek vse, kar je v njegovih močeh. Slovenci, akopram mal narod, imamo vendar dokaj moč, ki so nas osvetili pred znanstvenim svetom. Valvasor, Vega, Kopitar, Miklošič so zvezde, ki se sveté na obnebu vsemu človeštvu. Kedo je pak v umetelnosti slavo slovenskega imena nesel čez meje naše ozke domovine? Edini Preširen! Hvala, čast in slava bodi torej njegovemu spominu!

Izbran, pa tudi lepo ubran je bil narod, katerega sta v nedeljo zjutraj dva dolga vlaka peljala čez ljubljansko polje proti gorenjski strani, v raj slovenske zemlje.

„Od daljnih strani, kjer Drava deroča,
Kjer Sava valove bistre vali;
Kjer Kolpa se vije, jadrna Soča
V jadransko morje penca hiti...“

od vseh strani drage Slovenije se je sebral inteligentnej del slovenskega naroda,* tako da se lahko reče, da toliko slovenskega razumnštva nij združila do sedaj še nobena narodna svečanost.

Zanimivo je bilo poslušati uže same pogovore vrteče se o Preširnu, o njegovih poezijah, o lepoti gorenje Slovenije. Nij čuda! Kako bi bilo tudi drugače mogoče? Saj je gorenjska stran klasična zemlja slovenska, katero so naši pesniki Valjavec, Jenko in pred vsem Preširen na vse čase oslavili. Kedo bi mogel iti mimo „svete Šmarne gore“, pa bi se ne domislil Preširnovih romanske pesni? Kedo bi se mogel peljati čez ravno sorško polje, pa bi se ne spominjal, da tukaj stoji rojstna vas Preširnovoga vrednega tovaruša Simona Jenka? Ali kedo bi mogel hoditi ob Savi, pa bi ga ne navduševal spomin Jenkovih klasičnih „obrazov“? In ti, „preljubo mestice Kranj“, koliko čutov vzbujaj ti v srcu slovenskega domoljuba? V tebi leži pokupano „pevčevo blago srce“, ti hraniš pepel dveh največjih do sedaj umrlih slovenskih pesnikov. In za taboj se širi draga „Storžičeva deželica“ se svojo „Kokro zeleno, globokotekočo“, domovina našega veselega Valjavca.

Na vsej poti od Ljubljane do Lesca so glasno pokali možnarji v znamenje, da tudi preprosti narod z nami vred slavi Preširna. Posebno pa nad Kamenjo gorico iznad Vidovca, kateremu je Toman v svojih pesnih postavil spomenik, je krasno vihrala narodna zastava in možnarji so pokali, da je bilo veselje. Ob 10. uri dospemo v Lesce. Bil je uže skrajni čas; kajti vozovi so se na postajah, posebno v Loki in v Kranji kar natlačili. Po cesti, po stezah in travnicah obrasteh z leščevjem, hrastjem in jesenovjem vrel je sedaj narod v pol ure oddaljeno Vrbo, „srečno, drago vasi domačo“ našega proroka-pevca.

Vrba stoji sredi polja; zanjo se vzdiga veličastni Stol, na desni široka Begunšica, na levi se odpira savska dolina, obdana z gorenjskih gorá velikani.

Prva hiša je Preširnov dom. Gorenjski rodoljubi so ga z maji, zastavami, venci i napisi primerno olepšali.

*Tudi iz Goriškega se je udeležilo tega shoda blizo 100 rodoljubov Kraševcev, Ipavcev, Tomincev in Goričanov iz mesta in okolice. URED.

Toda, kedo bi tudi brez tega v svetem češčenju svoje noge ne ustavil in prijaznega, z gostim drevjem obrastene pesnikovega doma ne pozdravil z besedami, katere je Stritar tisočim iz srca vzel:

„Oj zdrava, hiša sredi raja!
Nad taboj plavaj sreča, mir;
Iz tebe lil je pesnjiv vir,
Ki slastjo srca nam napaja.“

Kedo bi v svetem strahu ne stopil v sobo, v kateri se je rodil eden najblajših duhov vseh časov in narodov; kedo bi ganjen ne obiskal konec hiše na prijaznem griču stoječega „bližnjega soseda — svetega Marka“, kder se je Preširen kot otrok igral in kder je kot mladenič se svojim najboljšim prijateljem Matijem Čopom sanjaril in „gradove svitile zidal si v oblake“, in kamor se je po svojih „dnij lepši polovici“, okusivši „sad spoznanja“ kot zrel in skušen mož zopet želel, prepričan v svojem srcu, da bi bil srečnejši, ko bi ga uka žela nikoli ne bila izpeljala iz tega mirnega kraja.

„Zvesto srce in delalno ročico

Za doto, ki je nijma milijonarka,
Bi bil dobil z izvoljeno devico;
Mi mirno plavala bi moja barka,
Pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
Bi bližnji sosed varoval — svet Marka.“

Ker se je sebralo, kakor pravijo, blizu 6000 ljudij se nij mogla slavnost vršiti pred Preširnovim domom. V tem ko se je Stritarjev veličastni in vso situvacijo izbornor risajoči „pozdrav“ delil mej zbrane Preširnovi čestitelje, odkrila se je iz domačega marmorja in po domačem umetelniku Čamerniku izdelana spominska plošča, na kateri se v zlatih črkah bere napis:

„V tej hiši se je rodil
Dr. FRANCE PREŠIREN
3. decembra 1800.
Slovensko pisateljsko društvo
15. septembra 1872.“

Sedajni gospodar Preširnovoga doma, Josip Volk, sin Preširnovi srednje sestre, ki je bila na domu omožena, se je kratkimi presrečnimi besedami zahvalil vsem, ki smo prišli njegovega „strijca“ tako lepo počastiti ter je obljubil, da bode spominsko ploščo skrbno čuval.

Potem pak se podamo v sprevedu, na čelu nam pisateljskega društva odbor, ljubljanski, vipavski in ilirski sokol z muziko, pevci ljubljanske čitalnice in šestero krasnih zastav h kapeli svetega Marka, kder je prostor za tako slavnost kakor nalašč ustvarjen. Ko se je okrog mize sebrala nazoča Preširnova rodbina, povzame besedo dr. Razlag, ter pozdravivši sebrani narod v imenu pisateljskega društva, osnove te slavnosti, razlaga Preširnovi veljavo in njegovo kulturno-historično pomembo za slovenstvo; govori o njegovih poezijah, posebno o sonetih, v katerih mu je mej vsemi slovenskimi pesniki vredni naslednik edini Stritar; pripoveduje, kako je delal in kaj je storil Preširen navdušen za umetelnost, svobodo in vsestranski napredek za slov. narod v času, ko so še temni oblaki absolutizma in nezavednosti viseli nad našo domovino. Slovenski mladini priporoča Preširnovi ideje. „Hodite za njim, mladeniči, mi stari vas bodemo podpirali! Ako Preširnovi ideje utelesimo, potem bodemo Slovani prvi narod, kajti uže sedaj zavzima slovanski narod polovico zemlje:

„Največ sveta otrokom sliši Slave!“

Ne treba še izrečno opomeniti, da so dr. Razlaga govor spremljali glasni živoklici, saj je znano, da on svojim donečim simpatičnim glasom je najsrčnejši slovenski govornik.

Sedaj pak je prišla na vrsto brez dvombe najlepša točka vse slavnosti, namreč Stritar-Ipavčeva kantata: „Na Preširnovom domu.“ Ako je samo tista lirčna pesen pravi umotvor, katera nam kratkimi in krepkimi besedami ne samo pesnikov čut razodeva, nego celo vrsto čutov v prsih vzbujajo, potem moremo dati Stritarjevi kantati največjo pohvalo; in da je g. Ipavec tem čutom ubral primeren glas in da so ljubljanski pevci, posebno g. Meden, to pesen dovršeno peli, to je pričal marsikateri ganjen in navdušen obraz. Ipavčeva kantata človeka najpreje veselo pozdravlja, potem mu boža in gladi srce, da mu privabi solze v oči; pokazuje mu zapuščeno domovino v vsej svoji revii, a navdušen napjev k veličastnim besedam:

Preširen budi, Preširen nas vodi,
Na delo za njim, na duševni boj!
Pravici udani, luči, svobodi,
Naprej, za svoj dom navdušeni roj!
Preširna vihra pred nami zastava,
Voditelju-pevcu kličemo: Slava!“

poživi človeku vse moči, užga mu pogum, vzdigne ga in osrči, kajti narod, ki rodi take duhove, kakor je Preširen, in take moče, ki ga vedo ceniti in častiti, ima zagotovljeno svojo prihodnost. Jenkova kompozicija „Strunam“, ki se je potem pela, je obče znau umotvor. Pohvalno gre omeniti le pevcev, ki so to težko pesen tako dovršeno peli, kakor Ipavčeva „Soldaško“, ki je bila preprostemu narodu najbolje po godu. Prof. Zupan je v svojem konečnem govoru čestital posebno brezniškej fari, ki je rodila toliko za domovino zaslužnih mož, kakor nobena druga na Slovenskem. V Breznici je doma Luka Knafl, oni blagi

(Dalje v prilogi)

Voz, ki je, dasi duhoven, vendar spoznal, da po univerzah se vzreja prava inteligencija in je zatorej torej zapustil svoje premoženje v prid kranjskim studentom na Dunaji.

Kedo izmed nas ne pozna njegovih blagih ustanov? V Breznici se je rodil slavni čebelar Janše, kterega je cesarica Marija Terezija poklicala na Dunaj, kder je podučeval čebelarstvo; v tej fari se je rodil Janez Krsnik do 1848. l. ljubljeni oče ljubljanskega študentovstva; tukaj je tekla zibelj Jos. Zemlji, pesniku „Sedmih sinov“ in Preširnovemu tovarušu v „Kranjski čebelici“; brezniške fare sinova sta Čop in Preširen, probuditelja in stvaritelja slovenskega pesništva.

S tam je bila pod Vrbo končana slavnost, ktere so se tudi po mnogih telegramih v duhu udeležili rodoljubi iz vseh krajev slovenske in hrvatske domovine. Preprost narod se je razšel; tabor narodne inteligencije se je pak vzdignil v Bled. Napovedan je bil skupen obed, toda privrelo je toliko množice, da o skupnem obedu niti govora ni bilo, kajti napolnile so se vse krčme. V vselem slovenskem raji se je v veselju družbi veselil vsak po svoje. Mnogobrojni čolni so se zibali po zelenem jezeru in pozno v noč so donele miloglasne pesni proti nebu. Vse je bilo veselo. Edini očak Triglav je v debele megle zavil zakrival nam svoj obraz. Kdo ve? Morda je on, prvak slovenskih gora, v prijateljski zvezi z ljubljanskimi prvaki? Pa to bi bilo jako nevhvaležno! Kdo ga je kedaj lepše poslovil nego Preširen? Ali se je pa v debele gromonosne megle zavil samo za tega delj, da ne bi videl sramote, o velike sramote! Kajti v tem, ko je ves izobraženi slovenski svet priromal Preširna slaviti, so se tej narodni slavnosti odtegnili vsi prvaki in doprvaki. Pa je prav da so tako naredili. Tisti, katerim so bile do sedaj se oči zavezane, bodo odslej vsaj spregledali in spoznali, kedo vodi slovenski narod po pravem potu. Za Boga svetega, če Preširna ne častite, koga pa boste? — *Preširen, to bodi naše sveto gesto!* Slovenski narod, in hoc signo vinces!

Drugo jutro je romala mala družba iz Bleda tudi na bohinjsko jezero in k Savici. Göthe pravi, da najlepši kraji so oni, katerih prirodino lepoto poezija vzvišuje in posvečuje. Bled, Bohinj, Savico, ki so uže sami na sebi najkrasnejši kraji naše domovine, je še Preširen svojim „Krstom“ vsakemu domoljubu prestvaril v narodno svetišče. In gotovo tudi nij poslednja prednost tega prekrasnega umotvora, da se vrši v raji slovenske zemlje. G. Zanov, kaplan v srednji vasi, je skerbel zato, da je glasni strel odmeval ob divjeromantičnih bregovih bohinjskega jezera na slavo Preširnovemu spominu in na zahvalo osnovateljem njegove slavnosti. Vsak pa, kedor se je udeležil tega narodnega praznika, se je vrnil domov prepričan, kako resnične so pesnikove besede:

Minoli so nesrečni, mračni časi,
Dani se, zarja lepši dan obeta,
Budeča se Preširna pesen glasi,
In up, življenje novo vse spreleta.“

Paulus.

Trgovske in kmetijske vesti.

(Zavarovalna banka „Slovenija“) prične, kakor poznamo iz naznanila v današnjem listu, uže v kratkem svoje delovanje in sicer z zavarovanjem proti ognju. 19. t. m. je imel opravljeni odbor banke svojo drugo sejo, v kateri je podpredsednik g. dr. Costa sporočeval o dosežnem delovanju ravnateljstva. Iz tega sporočila pozvemo, da je banka vkljub nezaupanju, katerega je našla sprava med Slovenci, vendar spečala v primerno malem času čez 3000 delnic skoro izključljivo v narodnih krogih. Delnice so v mnogih rokéh, delničarjev namreč 1000, tako da povpred pridejo na vsakega delničarja po 3 delnice. Banka je dozdej od delničarjev deloma potirjala in deloma ima še potirjati nad 210,000 gld., od teh je izdala 28,000 gld. za osnovalne stroške 147,000 gld. je vložila na obresti pri zagrebški oskomptni banki, pri podružnici graške eskomptne banke in pri ljubljanski hranilnici; tedaj hi imela še potirjati od delničarjev še okoli f. 35,000 za dozdej prodane akcije. Oddajala je banka dozdej svoje delnice po 85%, odslej pa jih ne prodaja pod polno ceno (al pari.) Pri omenjeni seji se je uredil tudi centralni urad banke; potrdil se je g. pl. Treuenstein za ravnatelja z letno plačo 3000 gld., potem je najela banka enega denarničarja z letnimi 1000 gld., knjigovodja z letnimi 2000 gld. in enega načelnika oddelka za zavarovanje škode proti ognju z letno plačo 1800 gld. Nadalje izvemo iz omenjenega sporočila, da dobivajo 4 ravnatelji 600 gld. letne plače, da se je dr. Costa odpovedal vsaki plači, in da se je znižala nagrada za vsako sejo opravljenim svetovalcem od 10 na 5 gld. Naposled je še omanja vredno, da je banka omovala uže 2 podružnici in sicer eno v Trstu pod vodstvom nekega g. Brod-a, in v Pragi pod vodstvom znanega bivšega glavnega zastopnika „Slavije“ v Ljubljani g. Černy-a.

Kar daje dobro nado, je to, da so delnice večinoma v narodnih rokéh in med veliko delničarjev razdeljene, vsled tega ostane denar doma in banka bode imela po celej Sloveniji mnogo podpirateljev, posebno med duhovščino, kar ji zagotavlja dober uspeh. Dobro je tudi to, da se delnice ne dajo tako lahko prodajati, ker so upisane na ime lastnikov in je treba, da se prepisejo pri vsaki prodaji. Zarad tega bodo delnice večidel v domačih krogih prodajale se, ne pa po borsah in ne bode tako nevarno, da pride zavarovalnica v tuje rokë.

Kar se tiče osnovalnih stroškov, jih ne najdemo previsoke, ker nam je znano, da so pri drugih akcijskih zavodih dosti večji.

Tudi nas veseli, ko slišimo, da banka nij dala nobene delnice ustanovnikom kot nagrado, ker to bi bil tako zvani: „Gründungs-Schwindel“, kakor ga na Dunaji nahajamo.

Zeleti je zdaj, da bode banka po vseh slovenskih okrajih prav dobro zastopana po prav znanih in poštenih možeh, ne po tako znanih „švindlerjih“, katerih ima vsako zavarovalno društvo nekoliko. Taki ljudje obetajo kmatom hrbe in doline, in če kmot potem vidi, da ga je agent osleparil, zgubi zaupanje do zavarovanja; to velja posebno pri oddelku na življenje.

Sploh pa je zeleti, da banka osnuje neposredno odvisne glavne zastope ali pa podružnice v Mariboru, Celovcu, Gorici in da se gledé razpoložljivih fondov drži federalističnih načel, da namreč nameni primerne svote tudi podružnicam za upanja potrebne ondotne delničarje, zavarovance i. t. d., potem se ni bati ne da, bi „Slovenija“ spodrinila iz naših krajev počasi vsa ptuja društva. Vidovši, da gre po poštenu poti in da je Slovenija res domači zavod, bode nehalo vse nezaupanje, temveč pa postane dolžnost vsacega dobrega rodoljuba, da podpira banko po svoji moči, kajti nam Slovincem je v prvi vrsti potrebna denarna neodvisnost.

(Ljubljanska občna banka.) Kakor zvemo iz dobrega vira, se pričakuje od dne do dne potrditev pravi „Ljubljanske občne banke“; ta banka bode Slovincem še posebno koristila, ker bode imela obširen delokrog; kadar kaj več zvemo, poročamo natančneje o njej.

Poslano.

Iz Ponikev 17. septembra 1872. Ker prepisujete preč. gospodine župnik iz Volč v 37. listu „Soče“ t. l. svojemu nekdanjemu duhovnemu pomočniku, kar ne sloni ravno na podlagi resnice, in ker sem bil zarad tega od nekod razzaljivo napaden, moram se očitno opravičiti.

Mene nij nihče po razkazeku pšenične cene uprašal, nobene cene nikjer tudi predložil nisem.

Resnica je, da sem pred 2 leti iz starega Urbarja l. 1747 izpisal izkazek, koliko mere pšenice in ajde je bilo do zdaj fari sv. Lucije in lokaliji na Iderji (za Doblar poznej) podružniku v Volčah odrajtovati odmerjeno, da sem vse to Vam izročil, da to na dotičnem kraju predložite in da še vedno pričakujem odškodnine zaostale bire moje službe v Volčah od sv. Jurja 1870 do 15. febr. 1871. Vse to in nič drugega.

Josip Golja,
vikar.

Poslano.*

Veleslavno uredništvo.

Naj slavno uredništvo „Soče“ moj dopis ponatisniti blagovoli, da bodo čitatelji izvedli, kako lažjiv in obrekljiv je oni dopis iz Boljunca v 32. št. „Novic.“ Ni modro z malopridnim fantazmom se meniti, a ker velja domače časti pred vsem svetom, ne morem tega opustiti.

Dopisnik se je oblekel v Boljunčanu ter je enako zvijačni kači v raji tako le začel: Gotovo bode razveselilo bralce „Novic“, da dobedo kako vest iz naših krajev. Ako bi uredništvo „Novic“ svoje čitatelje s takimi lažnjivimi in obrekljivimi vestmi razveseljevalo inj tako strašno logiko prebavljalo, potem mu tudi Bog ne more več dolgo pomagati.

Ker je bila poslednja leta trtna bolezen pojenjala, so bili tukajšnji kmetje uže skoraj pozabili nanjo, ko pa so jo letošnjo pomlad zapazili, so se tako mirljivo Boljunčani kot vsi drugi Brežani žvepljanja poprijeli, toda že prepozno; — bolezen je po vsem Bregu letošnji trtni pridelek do malega pokončala. Vsled tega so Dolinčani menda uže vložili prošnjo na ministerstvo, da poniža davke, kar bode gotovo tudi druge brežan-

* Za članke v tem predalu uredništvo ni odgovorno.

URED.

ske občine: Boljunec, Boršt in Ricmanje uinile. Vrli Dolinčani, Borštani in Ricmanci le skazite dostojno hvaležnost in poklonite se dopisniku za neizrekljivo dobroto, ko vam je po ljubljanski branjevki vaše vinograde tako nenadoma z najboljšim in lepšim grozdem prenapolnil. Mi pa sestavljavcu, laži in učeniku plesnjive logike malo vredni Boljunčani sežgimo malo njegovega nesramnega obrekovanja, potrosimo se s tem pepelom in pojdimmo se priporočiti njegovi skrbi in milosti, da nas reši pomanjkanja in revščine.

O naši pošti, pravi dopisnik, ne morem nič povoljnega poročati, in to zato, ker je pri tem poštnem uradu vse v največem neredu. Beseda poročati kaže, kakor bi bil dopisnik neka (poštna) visokost, ki pa o pošti razume, ko petelin na glasko. Konečno pa se drzne dopisnik še celo slavno poštno vodstvo z lažmi nadzorovati, ker pravi, da poštar ho-li ptiče lovit, namesto da bi bil o svojem času na pošti. Kaj si malopriden človek vsega ne zmisli da bi svoj namen dosegel!

Dolna, Boršt in Ricmanje so po pol pčle ure od Boljunca, kateri jim je središče. Ako bi se za ta selu kaka splošnja šola ustanovila, bi se volilo kot sedež vsredišče t. j. Boljunec. V Boljuncu je okoli 800 prebivalcev, od katerih okoli 100 otrok šolo redno obiskuje, kar se golf redko kje na deželji. Naša šola obstoji nad 23 let, in če bi je do zdaj ne bilo, bi se morala po sedajni šolski postavi koj ustanoviti. Toraj dopisnik brez uspeha obrača vodo na svoj mlin, — naj si le drugod in z bolj poštnimi sredstvi išče rešivne pomoči.

Naš učitelj ima za šolo 300 gl. za prikrbovanje netila in snazjenje šole 50 gl., za stanovanje 50 gl. in za orgljanje in podučevanje v petji 100 gl. letne plače, ktero mu občinstvo konec vsacega mesca redno in radovoljno plačuje. Dalje pravi dopisnik, da naš učitelj ni krop niti voda. Hudoben človek, to je hudič, ki je vedno zavidljiv tistemu, ki je boljši in srečnejši od njega in si vse prizadeva, da bi ga ubil enako nesrečnega storil. Učiteljevi nalogi v Boljuncu res ni zmogel vsakdo zadostiti, kajti tukaj imamo 18 izvrstnih pevcev, kakoršni se tuško na kmetih nahajajo, učitelj mora biti v petji in orgljanji dobro izurjen, in naš sedajni učitelj pa je ravno temu kos, kakor malokter učitelj. Sicer pa ima naš učitelj tudi izvrstna službena spričevala, katera mu vsak čas tudi Boljunčani z dobro vestjo potrdimo, in ima toliko zmoglosti, da mu nesramni obrekovavec se z hudobnejšimi lažmi ne bode mogel po svoji želji škodovati.

Dopis jasno kaže, da dopisnik ni res iz Boljunca, temuč zagrizujen ptuj sovražnik vsega, kar je Boljunsko.

Še mnogo dopisnikovih neslanosti bi imel popravljati, kakor: da si morsjo Boljunčani v bližnjih vaseh kruha služiti; da je učiteljeva pogodba privatna in naj se zoper njo protestuje ter zabrani, da se trosi za nepotrebne reči (za šolo) denar itd., pa zadosti je, da je več naj veljavnejših mož v Bregu protest zoper oni lažnjivi in obrekljivi dopis poslalo uredništvu „Novic“, ktero naj skrbi za zdatno preklicanje.

Konečno le še veleslavnemu uredništvu „Novic“ nujno priporočam, naj v prihodnje bolj pazi, od koga in kako tvarino da prejme in ponatisne, da ne bode zopet s takimi fantalinskimi dopisi posamezne osebe in cele občine pred ves svet tako po krivici na sramoto stavilo in vznemirjalo.

V Boljuncu dne 21. avgusta 1872.

Janez Žerjav,
posestnik in mlinar v Boljuncu.

Janežičeva slovstvena dela.

Ker dobivam od mnogih strani napačna književna naročila, dajem na znanje, da imam jaz samo sledeča Janežičeva slovstvena dela v založbi in po pristavljeni ni ceni na prodaj:

A. Janežič: Deutch slovenisches Taschenwörterbuch (nemško-slovenski slovar).	2	—
Drugi pomnoženi natis	2	—
Slovenska slovnica za Slovence.	4	—
natis. 1869.	1	12
Cvetnik slovenske slovesnosti. Berilo za višo gimnazijo in reko.	3	—
natis. 1879.	1	60
Cvetnik. Berilo za niže gimnazije.	—	—
I. del. 2. natis. 1867.	—	70
Cvetnik. Berilo za niže gimnazije.	—	—
II. del. 1. natis. 1867.	—	70
Kratek pregled slovenskega slovstva.	—	30
J. Šmid: Zgodovinski katekizem. Tri deli (952 strani)	2	—

Ob enem opomnim, da Janežičeva slovnica za Nemce (Slovenisches Sprach- und Übungsbuch) 8. natis 1872, nemanj več jaz v založbi, ampak Češko-Till-ova bukvarnica v Ljubljani.

Ed. Ligel knjigarnica v Celovcu.

Razpis služeb.

Razpisujete se s tem v okoličnem šolskem okraji sledeči dve službi:

Učiteljska služba v Rihenbergu, občini II. vrste, s plačo od 500 goldinarjev in prostim stanovanjem, in podučiteljsko mesto v Solkanu, občini III. vrste, s plačo od 240 gold.

Prosilci naj svoje prošnje, previdane s dokazom učiteljske sposobnosti in dosedajnega službovanja, najdalje do 10. oktobra t. l. pri dotičnih krajnih svetovalstvih vložijo.

C. k. okrajno šolsko svetovalstvo v Gorici,
dne 11. septembra 1872.

Predsednik

Razpis učiteljskih služeb.

V šolskem okraju okolice goriske se s tem razpisujejo učiteljske službe v sledečih šolskih občinah IV. vrste: Levpa, Lokavec, Gabrije, Cerovo, Vipolže, Vedrijan, Vogersko, Berje, Oseh in Avča.

Dokodki teh služeb so določeni v §§. 22, 30 in 33 deželne šolske postave od 10. marta 1870.

Opomni se tu, da se bodo te službe, ako bi ne bilo prosilcev z učiteljsko sposobnostjo, tudi podučiteljem oddale.

Prosilci naj svoje prošnje, previdene z dokazom učiteljske ali podučiteljske sposobnosti in dosedajnega službovanja, najdalje do 15. oktobra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetovalstvih vložijo.

C. k. okrajno šolsko svetovalstvo v Gorici,
dne 13. septembra 1872.

Prva občna

zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

v Ljubljani

z akcijskem kapitalom

2.000.000 gold. a. v.

je ustanovila podružnico za Primorsko, Istro, Dalmacijo, Tirolsko in Vorarlbersko v Trstu (via nuova Nr. 25) in izročila nje vodstvo gospodu

ALOJZU U BRODU
iz Trsta.

„SLOVENIJA“ sprejema sledeča zavarovanja:

- proti škodi po ognji, strelji in razletu;
- proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
- proti škodi po toči na poljskih pridelkih;
- proti škodi na zrcalnemu steklu, ko bi se strlo;
- na človeško življenje v vseh primerah.

Razpolagljivi fondji, se bodo tako-le nalagali:

- s skontiranjem menjic;
- s posojili na državne in obrtnijske papirje;
- s posojili na posestva proti hipotekarnemu varstvu;
- s posojili posestnikom na prihodnje pridelke, obrtnikom, skupščinam in občinam, če dadó dovolj poroštva in začasno zagotovilo.

Vsako leto se bode razdelilo 15% čistega dobička za obéno koristne namene.

Dotična pravila se pošiljajo brezplačno.

Potovalci z stalno plačo in provizijo ter okrajni zastopniki se takoj sprejmejo z dobrimi pogoji po omenjeni podružnici v Trstu.

Ljubljana, 15. septembra 1872.

Leopold knez in star. grof SALM-REIFFERSCHIED, Dr. E. M. Costa, predsednik, podpredsednik.

Miroslav pl. Treuenstein,
vodilni ravnatelj.

TRGOVCI IN ZASEBNIKI,

kateri se hočejo pečati s prodajo strojev (mašin) za šivanje, so prošeni, da se oglasijo pod chifro G Y 655 in svoje ponudbe pošljejo na sledečo firmo:

Haasenstein & Vogler

Annoncen-Expedition

IN WIEN.

V PRODAJALNJI

TEREZIJE GODINOVE

(poprej Pušič)

v gosposki ulici

bogata zaloga raznega blaga za moške obleke jesenske in zimske

po prav nizki ceni.

Gospodje, želeči poznati blago po uzorih (muštrah) naj se pismeno obrnejo do podpisane firme, katera jim rada pošlje uzore z dotičnim cenikom ter je tudi pripravljena izvesti vsako naročbo na podlagi uzorov v največje zadovoljstvo č. g. naročnikov in po taki ceni, kakor da bi bili kupili robo osebno v prodajalnici

Terezija Godina

(poprej Pušič)

v Gorici, gosposka ulica

Javno pripoznanje.**ODELKU SLOV. MLINARJEV**

pri banki

„SLAVIJI“

se za redno ter vestno likvidacijo in hitro izplačilo meseca avgusta t. l. na moji parnej pilnici nastale

čez 20.000 gl.

obnašajoče škode javno zahvaljujem, ob čem pa priporočam čestitemu slovenskem občinstvu, banko „SLAVIJO“ zavoljo njenega rednega postopanja in poštenega obnašanja proti poškodovani stranki, kakor tudi zavoljo njene popolnoma narodne uprave.

V Prezidu, dne 16. septembra 1872.

Selatomir Vilhar,

posestnik parne pilnice v Prezdnu na Hrvatskem.

BANKE „SLAVIJE“

glavno zastopništvo za Slovenske, oziroma vse jugoslovanske dežele, izročil; smo sedaj svojemu dosedanjemu uradniku,

gospodu Josipu Kristanu

kteri je tedaj pooblaščen nas naproti okrajnim zastopnikom, kakor tudi proti občinstvu, kteremu ga v blagohotnost priporočamo zastopati.

V Pragi, 20 avgusta 1872.

Glavno ravnateljstvo vzajemno zavarovalne banke

„SLAVIJE“

v Pragi.

Prva občna zavarovalna banka**„SLOVENIJA“**

V LJUBLJANI

začne svoje delovanje in sicer najpred zavarovanje proti škodi po ognji, strelji in razletu (eksploziji) 20. septembra 1872 po vseh slovenskih pokrajinah. Po deželi se sprejemajo dotični oglasi pri nastavljenih okrajnih zastopih, v Ljubljani pa v bankinih prostorih na glavnem trgu št. 10 v I. nadstropji.

V kratkem se bode pričelo tudi zavarovanje:

- proti škodi na blagu, ki se prevaža po vodi in na kopnem;
- „ „ po toči na poljskih pridelkih;
- „ „ na zrcalnem steklu, ko bi se strlo;
- na človeško življenje v vseh primerah tega zavarovalnega oddelka, zavarovanje dohodkov in ustanovitev podedovalnih društev.

Glavnica banke „Slovenije“ bode iznašala 2.000.000 gold. a. v. kojimi novci se bode naslednje razpolagalo:

- skontiranjem mestnih in domicilnih menjic;
- posojili na državne in obrtnijske papirje;
- „ „ posestva;
- „ „ pridelke, posojili obrtnikom, skupščinam in občinam proti dovoljnemu poroštvu.

Vsako leto se razdeli 15% čistega dobička za dobrodelne namene.

Dotična pravila se dobivajo po zahtevanju brezplačno.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1872.

Leopold knez in star. grof SALM-REIFFERSCHIED,
predsednik.

Miroslav pl. Treuenstein,
vodilni ravnatelj.

dr. Etbin Henrik Costa,
podpredsednik.